

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

VALINTAESITYS

**Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027
EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelma**

Kokouspäivämäärä 18.12.2023
(Valintaesitys on valmisteltu 8.12.2023)

Hankkeen julkinen nimi

Vera – Vertaisuuden ja ammatillisuuden yhteinen
toimintamalli kiireellisen sijoituksen prosessissa

Hakemusnumero/Ryhmähanketunnus

R-01253 (hakemukset 204545 ja 204614)

Saapumispäivämäärä

2.10.2023

Diaarinumero

EURA 2021/204545/09 02 01 01/2023/KESELY ja
EURA 2021/204614/09 02 01 01/2023/KESELY

Käsittelijä

Minna Koivukangas

Viranomainen

Keski-Suomen ELY-keskus

Hakijan virallinen nimi/Toteuttajat

Päähankkeen toteuttaja:
Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Osahankkeen toteuttaja:
Oy Vasso Ab

Toimintalinja

5 Sosiaalisten innovaatioiden Suomi

Eryitystavoite

5.1. Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen

Alkamispäivämäärä

1.5.2024

Päätymispäivämäärä

30.4.2027

Hankkeen sisältö

HANKKEEN TARVE

Kiireellinen sijoitus on aina kriisitilanne nuorelle ja hänen perheelleen. Jotta kriisiin voidaan löytää ratkaisuja ja kiireellinen sijoitus ei uusiutuisi, avohuollon sosiaaliteknologian on välttämätöntä luoda suhde perheeseen ja koota laaja käsitys nuoren tilanteesta. Kansainvälisen tutkimuskatsauksen mukaan tärkein tekijä huostaanottojen vähentämiseksi on vanhemman ja työntekijän välinen suhde. Tällä hetkellä vanhemmat eivät kuitenkaan koe osallisuutta lastensuojelun prosessiin ja kokevat ongelmallisiksi erityisesti tiedon saamisen ja riittämättömän vanhemmuuden tuen.

Useiden kansainvälisten tutkimusten ja projekteista koottujen tulokatsausten mukaan koulutetun kokemustoimijan osallistuminen perheen kanssa työskentelyyn tilanteessa, jossa on syntynyt vakava uhka lapsen sijoittamiselle kodin ulkopuolelle, on vahvistanut yhteistyösuhdetta vanhemman ja ammattilaisen välillä, ja tätä kautta edistänyt vanhempien sitoutumista palveluihin ja yhteistyöhön ammattilaisten kanssa.

Varsinais-Suomessa kuten koko maassa erityisesti nuorten kiireelliset sijoitukset ovat lisääntyneet, kiireellisiä sijoituksia on usein monta peräkkäin, ja ne johtavat huostaanottoon ja sijoitukseen kodin ulkopuolelle.

HANKKEEN TAVOITTEET

Tavoite 1. Nuorten sijoittamisen tarve on vähentynyt. Kun vanhempien roolia ja osallisuutta vahvistetaan kiireellisen sijoituksen prosessissa, voidaan puuttua aikaisemmin sijoituksen juurisyihin.

Mittarit: Sijoitusten kesto, samaa nuorta koskevien toistuvien sijoitusten määrä, aloitetut huostaanoton valmisteluprosessit.

Tavoite 2. Kiireellisesti sijoitettujen nuorten vanhempien osallisuus prosessiin on lisääntynyt. Kun vanhempaa tukee koulutettu kokemustoimija, voidaan lisätä vanhempien osallisuutta kiireellisen sijoituksen prosessiin.

Mittarit: Vanhempien kokemus osallisuudesta.

Tavoite 3. Ammattilaiset ja kokemustoimijat toimivat tasavertaisina kumppaneina laajennetussa työympäristössä. Kun kiireellisesti sijoitetun nuoren ja hänen vanhempiensa kanssa toimivat ammattilaiset ja kokemustoimijat tietävät roolit, tavoitteet ja yhteisen toimintamallin, voidaan vahvistaa toimijoiden välistä tasavertaisuutta, psykologista turvallisuutta ja luottamusta.

Mittarit: Koettu helppous toimia yhteistyössä ammattilaisten ja kokemustoimijoiden näkökulmasta.

Hankkeessa kehitettävä toimintamalli tullaan sitomaan pysyvästi hyvinvointialueen rakenteisiin.

UUTUUS-/LISÄARVO

Varhassa lastensuojelun kokemustoimijuutta on pyritty lisäämään ja mallintamaan Asiakkaasta kumppaniksi -hankkeen avulla. Syksyllä 2023 on sovittu toimintamallin pilotoinnista, jonka kautta Varhan omiin lastensuojelulaitoksiin sijoitettujen lasten ja nuorten vanhemmille tarjotaan kokemuskumppani. Vera-hanke pureutuu syvemmälle ammattilaisten ja kokemustoimijoiden yhteistyöhön. Hankeidean kulmakivi on vahvistaa kiireellisesti sijoitetun nuoren ympärillä toimivan verkoston toimivuutta ja mallintaa uudenlaista tiimityön mallia, jonka toimijoita ovat laajennetun työympäristön jäsenet. Kokemustoimija nostetaan keskeiseksi toimijaksi osana verkostoa.

Mallinnukset nousevat oleelliseen asemaan, kun toimitaan monitoimijaisessa ekosysteemissä haavoittuvien ryhmien kanssa. Kiireellinen sijoitus uusilla asiakkailla on erityisen haavoittuvainen tilanne ja testaa ekosysteemin toimijoiden yhteistyötä.

Kokemustoimijoiden, sosiaalityöntekijän ja vastaanottoyksikön työryhmän yhteistyön uudenlainen mallintaminen luo mahdollisuuksia tukea nuorta ja perhettä ja tätä kautta vahvistaa nuoren kotiutumisen mahdollisuuksia kiireellisen sijoituksen aikana.

KOHDERYHMÄ JA OSALLISTUJIEN MÄÄRÄLLISET TAVOITTEET

Hankkeen varsinainen kohderyhmä on kiireellisesti sijoitetun nuoren ympärillä toimiva verkosto Varsinais-Suomen hyvinvointialueella. Verkostoon kuuluu nuoren asioista vastaava avohuollon sosiaalityöntekijä, sijoituspaikan henkilökunta ja muut nuoren asioissa työskentelevät toimijat.

Hakemuksessa on ilmoitettu, että hankkeessa ei ole osallistuvia yrityksiä eikä osallistuvia henkilöitä.

KONKREETTISET TOIMENPITEET

Hankkeen toimenpiteitä toteutetaan neljällä tasolla: hanketiimissä, kehittämisryhmässä, kokeiluverkostoissa ja Vera-verkostossa. Kaikkien tasojen toimintaa vetää hanketiimi. Hanke toteutetaan yhteistyössä Varhan, Vasson ja järjestökumppaneiden kanssa, joiden johto on sitoutunut hankkeeseen.

Hankkeen toimenpiteet on jaksotettu kolmelle vuodelle. Toimenpiteet 2, 3 ja 4 toistuvat iteratiivisesti mallia laajennettaessa. Hankkeen toimenpiteitä läpileikkaavat kehittämiskumppanuus kokemustoimijoiden kanssa, palvelumuotoilun ja viestinnän hyödyntäminen sekä ekosysteemiajattelu ja verkostojen koordinointi.

Toimenpide 1: Ymmärrä 3kk / 2024

- 1.1 Hanketiimi kerää tarvittavan määrällisen tiedon kehitettävän toiminnan nykytilanteesta
- 1.2 Hanketiimi toteuttaa lähtötilannehaastattelut ammatillisen työn verkostotoiminnan kipupisteiden, toiveiden ja omien kehittämisideoiden kartoittamiseksi
- 1.3 Hanketiimi kartoittaa olemassa olevat mallit alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Kootaan yhteen olemassa olevat kiireellisen sijoituksen prosessit ja tehty kehittämistyö
- 1.4 Hanketiimi varmistaa johdon ja sidosryhmien sitoutumisen

Toimenpiteen 1 tuotos: Raportti tuloksista ja kehittämisteemoista julkaistaan Innokylässä.

Toimenpide 2: Ideoi ja konseptoi, 3kk / iteraatio

- 2.1 Hanketiimi vetää kehittämisryhmälle palvelumuotoilun menetelmien toteutetun kehittämisprosessin (design sprint)
 1. iteraatio vuonna 2024: nykytilan ymmärryksessä nostetut kehittämisteemat
 2. ja 3. iteraatio vuosina 2025 ja 2026: aiemmista iteraatioista nostetut kehittämisteemat
- 2.2 Hanketiimi tekee tarvittavat mallinnukset

Toimenpiteen 2 tuotos: Kehitetyt mallinnukset. Jaetaan kehittämisryhmässä, Vera-verkostossa ja Varhan lapsiperhepalvelujen johtoryhmässä osana toimenpidettä 3.1. Mallinnukset julkaistaan Innokylässä.

Toimenpide 3: Kokeile, 5kk / iteraatio

- 3.1 Hanketiimi viestii ja sitouttaa toimijoita mallin kokeiluun
- 3.2 Kehittäjäsosiaalityöntekijät tukevat sosiaalityöntekijöitä mallin kokeilussa
 1. iteraatio 2024–2025: Mäntymäen vastaanottoyksikkö, 10–15 kokeiluverkostoa (nuorta ja hänen ympärilleen muodostettua verkostoa)
 2. iteraatio 2025: laajennus kaikkiin Varhan omiin vastaanottoyksiköihin, 20–25 kokeiluverkostoa
 3. iteraatio 2026: laajennus valittuihin yksityisiin vastaanottoyksiköihin, 40–45 kokeiluverkostoa

Tuki vanhemman ja kokemusasiantuntijan suhteen muodostumiseen

Toimenpiteen 3 tuotos: Kokeiluverkostot ja niistä kerätyt havainnoinnit.

Toimenpide 4: Opi ja vakiinnuta 3kk / iteraatio

4.1 Hanketiimi mittaa mallin toimivuutta

4.2. Kehittämissyhmä ja Vera-verkosto arvioivat mallin toimivuutta suhteessa hankkeen tavoitteisiin

4.3. Hanketiimi ja mallia kokeilleet toimijat viestivät mallin toimivuuden johtopäätöksistä ja jatkokehittämisen kohteista

Kehittämissyhmä tukee tiedon jakamista esim. Vera-verkostossa ja omissa kanavissa.

Toimenpiteen 4 tuotos: Johtopäätökset ja jatkokehittämiskohteet julkaistaan Innokylässä.

TULOKSET

Hankkeen ensimmäisenä tuloksena nuorten sijoittamisen tarve vähenee.

Hankkeen toisena tuloksena kiireellisesti sijoitettujen nuorten vanhempien osallisuus lisääntyy prosessiin.

Hankkeen kolmantena tuloksena toimintamalli, jossa ammattilaiset ja kokemustoimijat toimivat tasavertaisina kumppaneina laajennetussa työympäristössä on sovitettu osaksi Varhan kiireellisen sijoituksen prosessia ja se on käytössä kaikissa Varhan alueen vastaanottoyksiköissä.

TOIMINNAN JATKUVUUS HANKKEEN JÄLKEEN

Hankkeen tuloksena toimintamalli on käytössä kaikissa Varhan alueen vastaanottoyksiköissä. Se on kuvattu Varhan IMS-järjestelmässä ja ohjeet käyttöönottoon on jaettu Innokylässä. Hankkeen päättymisen jälkeen mallia voidaan laajentaa koskemaan huostaanotettuja lapsia ja nuoria, jotka ovat sijoitusmuotonsa vuoksi lähtökohtaisesti sijoitettuina pidempiaikaisesti kuin kiireellisen sijoituksen päätöksellä sijoitetut.

Malli voidaan käyttöönottaa myös muissa palveluissa ja muilla hyvinvointialueilla, esimerkiksi lastensuojelun avohuollon asiakkuuden aikana.

Hankkeen kokemusten perusteella tarkennetaan Varhan osallisuussuunnitelman toimenpiteitä ja luodaan uusia rakenteita.

Maantieteellinen kohdealue

Varsinais-Suomi

Lisätietoja hakemuksesta

Hakemus on saapunut Keski-Suomen ELY-keskuksen käsittelyyn 2.10.2023.

Hakemuksesta on tehty Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelman seurantakomitean hyväksymien yleisten valintaperusteiden mukainen arviointi haun päätyttyä. Keski-Suomen ELY-keskuksen rahoitusyksikön valintakokouksessa 8.12.2023 hakemuksen on katsottu täyttävän yleiset valintaperusteet.

Hakemuksesta on tehty Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelman seurantakomitean hyväksymien erityisten valintaperusteiden mukainen arviointi. Keski-Suomen ELY-keskuksen rahoitusyksikön valintakokouksessa 8.12.2023 hakemuksen on arvioitu saavan riittävästi pisteitä tullakseen rahoitetuksi.

Hakemus on esitelty Varsinais-Suomen maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön kokouksessa 13.10.2023. Myönteinen valintaesitys hakemuksesta käsitellään yhteistyöryhmän sihteeristön kokouksessa 8.12.2023.

Valintaesitys käsitellään Varsinais-Suomen maakunnan yhteistyöryhmän kokouksessa 18.12.2023.

Maakuntaohjelmanmukaisuus:

Hanke on Varsinais-Suomen maakuntaohjelman mukainen mm. seuraavien tavoitteiden ja niiden toimenpiteiden osalta:

6. Väestöryhmien potentiaali tunnistetaan ja hyödynnetään osallisuutta ja sosiaalista hyvinvointia tukien -> Tunnistetaan uusia yhteistyön, rahoituksen ja viestinnän keinoja, joilla voidaan vahvistaa maakunnan toimijoiden työtä heikommassa asemassa olevien väestöryhmien ja esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

7. Saavutettava ja tehokas, tunnistettuihin tarpeisiin perustuva palveluverkko toimii arjen tukena. Ennaltaehkäisevään tukeen panostetaan koko elämänkaaren ajalla.

Kustannukset ja rahoitussuunnitelma (ryhmähankekokonaisuus)

Kustannusarvio, euroa

1 Palkkakustannukset	560 168 euroa
Flat rate 40 % kehittäminen	224 068 euroa
2 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0 euroa
Nettokustannusarvio yhteensä	784 236 euroa

Rahoitussuunnitelma, euroa

1 Haettava EU- ja valtion rahoitus	627 390 (80 %)
2 Omarahoitus: kuntarahoitus	55 827 (7,1 %)
Omarahoitus: muu julkinen rahoitus	101 019 (12,9 %)
Rahoitussuunnitelma yhteensä	784 236 euroa

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hanke on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelman mukainen ja toteuttaa sen toimintalinjan 5. Sosiaalisten innovaatioiden Suomi erityistavoitetta 5.1. Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen. Hanke täyttää yleiset valintaperusteet ja hakemus on erityistavoitekohtaisten valintaperusteiden sekä teemakohtaisen valintaperusteen mukaisessa arvioinnissa saanut riittävästi pisteitä tullakseen rahoitetuksi.

Hankkeen keskeisenä tavoitteena on vähentää nuorten kiireellisten sijoitusten tarvetta lisäämällä ja kehittämällä vanhempien osallisuutta sijoituksen prosessiin sekä kokemusasiantuntijoiden ja ammattilaisten yhteistä toimintaa kehittämällä. Hankkeessa on sosiaalisten innovaatioiden piirteitä (yhteiskehittäminen, linkittyminen organisaation arkeen, liittyminen nuorten ja perheiden arkeen, tarvelähtöisyys, paikallisuus), jolla on vaikutusta hyvinvointialueen käytäntöjen kehittymiseen. Hanketta on valmisteltu laaja-alaisesti ja hankkeessa kehitettyjä mallinnuksia ja uusia toimintatapoja kokeillaan myös käytäntöön, jolloin myös osaaminen lisääntyy. Vakiinnuttamiseen on myös hankkeessa kiinnitetty huomioita.

Hanke vastaa hyvin Varsinais-Suomi maakuntastrategian tavoitteisiin.

Rahoittajan esitys

Hanketta esitetään rahoitettavaksi.

Ratkaisun mahdolliset perustelut ja jatkotoimenpiteet

Perustelut edellä kohdassa ”Rahoittajan arvio hankkeesta”.

Myönteiset päätökset ryhmähankekonaisuuden eri osahankkeille tehdään maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön ja maakunnan yhteistyöryhmän kokouksen sekä vuoden 2024 alkupuolella pidettävien hankeneuvottelujen jälkeen. Hankeneuvotteluissa esille nostettavia hakemuksen korjaus- ja täydennystarpeita ovat **muun muassa**:

- Rajapintaa hakijoiden normaalin toiminnan ja hankkeessa tehtävän työn välillä pitää selkeyttää
- Avattava vielä rajapintaa muissa hankkeissa tehtyyn toimintaa ja tämän hankkeen toimintaa
- Kohderyhmä määriteltävä eli hankkeessa tulee olla osallistuvia henkilöitä
- Hankkeen kustannusarviota/haettu rahoitusta tulee ainakin hieman pienentää, koska hakemuksen haettu tuki on hieman yli haettavana olleen 625 000 euron. Tehtävänkuvia on vielä avattava sekä palkkakustannusten tarpeellisuutta ja kohtuullisuutta arvioitava paremmin.